БРОЈ 18. ЦЕТИЊЕ, четвртак 12. марта 1915. год. ГОДИНА VIII.

ЦИЈЕНА:
за Црну Гору на годину 10 перп., на по год. 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара

лист излази
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:
„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“ а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

A SA MAJESTÉ LE ROI

Cettigné

Heureux d'annoncer à Votre Majesté la grande et joyeuse nouvelle de la prise de la forteresse de Przemysl, tombée ce matin. La garnison s'est rendue.

Le Grand Duc NICOLAS.

A Sa Majesté Impériale

NICOLAS II,

Przemysl

A l'occasion de l'heureux évènement de la prise de Przemysl, Mon armée et Moi exprimons à Votre Majesté Impériale nos félicitations enthousiastes en priant le Tout-Puissant d'accorder de nouveaux succès à la glorieuse armée Russe et à son Empereur.

NICOLAS.

A Son Altesse Impériale
le Grand Duc NICOLAS,

Przemysl.

Grâces au Dieu des armées, au Protecteur des justes et des opprimés! Gloire à l'Empereur et à Son armée héroïque! Gloire à Votre Altesse Impériale Dont la patience, le courage et l'habileté la guident brillamment et Vous mettent au premier rang de la lutte la plus gigantesque que le monde ait jamais vue! Gloire à Vous, cher Grand Duc, orgueil des Slaves!

NICOLAS.

ЊЕГ. ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

Цетиње.

Срећан сам што могу јавити Вашем Величанству велику и веселу вијест о заузећу тврђаве Пшемисла, која је пала јутрос. Гарнизон се предао.

Велики Књаз НИКОЛАЈ.

Његовом Императорском Величанству

НИКОЛИ II.

ПШЕМИСЛ

Поводом срећног догађаја заузећа Пшемисла, Ја и Моја војска изражавамо Вашем Императорском Величанству Своје одушевљење честитке, молећи Свемогућега да обдари новим успјесима славну руску војску и њезиног Цара.

НИКОЛА

Његовом Царском Височанству
ВЕЛИКОМ КЊАЗУ НИКОЛАЈУ НИКОЛАЈЕВИЋУ

ПШЕМИСЛ.

Хвала Богу војскâ, Заштитнику праведних и потиштених! Слава Цару и Његовој херојској војсци! Слава Вашем Царском Височанству Чија истрајност, храброст и вјештина њу сјајно воде, а Вас стављају у први ред у најдивовској борби коју је свијет икада видио! Слава Вам, драги Велики Књаже, поносу Словена!

НИКОЛА

ЊЕГ. ВЕЛИЧАНСТВУ КРАЉУ

Веселу и значајну вијест о паду Пшемисла, коју је јуче послије подне Ваш Узвишени Син Престолонашљедник објавио грађанству, грађанство је поздравило бурним овацијама Вашем Величанству и моћним савезницима.

Ваша Влада, нарочито осјећајући у овој општој радости, Вашу посебну радост као највјернијег савезника моћне Русије и најстаријег војника славне руске армије, сматра за дужност да Вама поднесе прву своју честитку.

Заст. Мин. Предсједника,
Р. Поповић.

РАСПИС

свима школским и црквеним властима.

Пјегави тифус с дана у дан узима све виши мах у свим ратујућим земљама, те је врло могуће, да се због непажње и нечувања пренесе и у нашу земљу, што би проузроковало ужасне пошљедице, какве је проузроковала његова појава и у земљама, у којима се је он већ удомаћио.

Да би се тој опасној зарази стало на пут, потребно је предузети све нужне кораке прије, него се исти усели у земљу, иначе сама појава њена могла би нас с погледом на наше хрђаве хигијенске услове, стати великих жртава.

Пошто је досадашњим испитивањима стручњака утврђено, *да пјегави тифус највише и скоро једино преносе бијеле уши (ваши)*, то је неопходно потребно предузети све мјере, да се сачувамо од тих ушију и да их утамањујемо свуда, гдје их има.

Да се горње постигне, потребно је у првом реду *стално одржавање чистоће, како тјелесне, тако и оне у домовима, школама, надлештвима и свима другим мјестима*, а до те чистоће може свако доћи на овај веома прости начин:

Просторије, у којима се живи, или привремено борави, треба по могућству одмах окла̂чити (окречити), а подове чешће прати врућом водом од цијеђа, или раствореним клачном (кречном) водом. Сеоске куће, које немају дрвених подова, већ су набијене земљом, или каменом, најбоље је посипати, и то чешће у води раствореним клаком.

Како се бијела уш (ваш) најчешће налази у одијелу, пребуци и спаваћим хаљинама, потребно је одијело и пребуку прати у врелој — кључалој — води са цијеђом, а тако и спаваће хаљине као: душеке (страмаце), сламнице, поњаве, јастуке, јоргане и т. д. То исто треба радити и са вуном, кострети, устришцима и са свим оним, чиме се пуне душеци, јоргани и јастуци.

Овај начин чистоће могу најсиромашније породице имати, само ако хоће.

Остале мекане ствари (одијело, застирачи и т. д.), које се не могу прати ради тога, што би секвариле, *треба посипати прашком нафталином, или камфором,* које свако може купити у дућанима или апотекама. У забаченим сеоским крајевима може се употребљавати и трава бухарица.

Исто тако је добро и ово средство: *све тканине и другу мекану робу треба објесити, или разастријети на конопу у једној соби, на којој треба врата, прозоре и све шупљине и одушке добро затворити. У тако затворену собу унијети и на мало жара запалити потребну количину сумпора, чији дим неће моћи кроз шупљине одушивати.* Соба мора остати затворена 24 сата, и по том је отворити и добро провјетрити.

На тај начин ће од сумпорног дима и задаха угинути и ваши и остали инсекти, који се у хаљинама и соби налазе.

Како се бијеле уши преносе највише међусобним додиром, то је потребна особита пажња, да се тај пренос избјегне, али ако то није могуће, нек се предузму одмах све мјере, да се иста не умножи, јер је по тврђењу стручњака доказано, да се бијела уш веома брзо множи — једна за недјељу дана умножи се на 5000 комада.

Поред горњих мјера *треба на првом мјесту пазити на тјелесну чистоћу* као један од најбитнијих услова не само за спречавање пјегавог тифуса, већ и осталих заразних болести, које се, нарочито у наступајуће топле дане, могу лако појавити. При одржавању тијела купањем у топлој води не треба заборавити и на што краће шишање косе и резање ноката. Цјеливање и руковање треба избјегавати.

На основи свега наведеног овијем обраћам најстрожију пажњу свима школским и црквеним властима, да у споразуму са осталим властима у земљи предузму и дјелом и ријечима све, што могу, да се спријечи свака зараза у народу, поучавајући га и на дому, и у школи, и у цркви и у свакој прилици, шта треба чинити, да не допане заразе, предочавајући му у исто доба и ужасне њене пошљедице.

Нарочиту пажњу обраћам наставницима средњих и народних школа, да посвете сву бригу здрављу школске младежи и предузму строге мјере према свему, што би ишло у прилог ширењу заразе, а министарство одмах извијесте, ако би се иста гдје појавила.

Број 1128.

Цетиње, 9. марта 1915. г.

Министар Просвјете и Црkв. Послова,
Гавр. М. Церовић.

РАСПИС

свима учитељима и учитељицама народних школа.

С обзиром на евентуалности, које могу настати прољетос, било због ратних операција, било због заразних болести, које свуда око нас бјесне, а које би се могле нечувањем и непажњом пренијети и до нас, врло је могуће, да школски рад не могне трајати онолико, колико би иначе трајао, кад не би било тијех евентуалности.

Обраћајући на горње пажњу учитеља и учитељица, препоручујем им, да настоје, да рад у школама удесе тако, како би програм истог могли довршити до краја априла, или најдаље у првој половини маја, те како догађаји не би застали школе у недовршеном програму, а ђаке неоцијењене ради прелаза у старије разреде.

Број 1104.

Цетиње, 7. марта 1915 г.

Министар Просвјете и Црkв. Послова
Гавр. М. Церовић.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент г. генерал Н. Потапов примио је ова службена саопштења:

Петроград, 11. марта у 12·35 по поноћи.

Командант тврђаве Пшемисла, генерал Кузманек, пристао је на наш захтјев, да безусловно преда тврђаву и гарнизон. Према његовом списку дневно стање заробљенога гарнизона износи: 9 генерала, 93. штабна официра, 2.500 официра и војних чиновника и 117.000 војника. Наша је војска већ ушла у тврђаву и заузима форове и позиције. Приступило се преузимању и провјеравању заробљеника, а тако исто попису артиљерије и осталог плијена који пада у наше руке.

На лијевој обали Њемена, у рејону Маријампоља, одбили смо њемачке нападаје с великим губитцима по непријатеља.

На друму Калварија—Сувалки, близо Шиплишке, наша је коњица, користећи се мраком и мећавом, напала на њемачку комору, уништила дијелом одред, који ју је бранио, и дијелом га заробила и заплијенила велик број кола са храном.

Акција њемачка под Осовцем остаје, као и прије, без резултата. Ватра њемачких батерија знатно је слабија.

На осталим дијеловима десне обале Нарева и на лијевој обали Висле нема знатнијих промјена.

У Карпатима наша војска успјешно продире напријед на фронту од Дукланских пријелаза до горњега Сана. Том је приликом заробљено до 3.500 непријатељских војника са 3 топа и 16 митраљеза.

Одбијени су непријатељски нападаји у правцу Ужока.

Овдашње Енглеско Посланство примило је од Форењ Офиса ово службено саопштење:

Лондон, 9. марта у 1 с. 20 м. по подне.

Адмиралитет јавља да је неповољно вријеме спречавало операције у Дарданелима и није дало да се утврди штета која је нанесена форовима 5. о. мј

Британски губитци за вријеме бомбардовања били су 61 (?) мртви, рањених и несталих.

Командујући адмирал је нарочито похвалио сјајно држање Француске ескадре.

Два писма

Енглеског Краља Ђорђа и Предсједника Француске Републике Поанкареа.

У очи објаве данашњег рата, енглески Краљ Ђорђе и предсједник француске републике, Поанкаре, упутили су један другом писма, из којих се јасно види, каквијема су осјећајима била задахнута ова оба државна поглавара.

Поанкареово писмо датирано је 18. јула, (по новом) 1914. г. и гласи:

„Љубазни и велики пријатељу! У озбиљним околностима, у којима се налази Европа, сматрам за дужност, да упознам Ваше Величанство са вијестима, које је влада републике добила из Њемачке. Војничке припреме, којима је заузета њемачка влада, особито у неспоредној близини француске границе, добијају свакијем даном све интензивнији и хитнији карактер. Француска, која се је одлучила да до краја учини све што од ње зависи, да се очува мир, ограничила се је до сада на најпотребитије мјере опрезности; али изгледа, да ће њена мудрост и умјереност тешко зауставити њемачко спремање. Према овоме имамо разлога мислити, да ми, поред све мудрости републиканске владе и умјерености нашега јавнога мишљења, стојимо на прагу најгрознијих догађаја. Према вијестима које добијамо, јасно је, да би рат одмах букнуо кад би Њемачка могла бити увјерена, да се Енглеска неће умијешати у конфликт, у који би се Француска уплела, а тако и обратно, тј. да не би могло бити озбиљне опасности за мир, кад би Њемачка била увјерена да ће се искрени споразум, ако то буду прилике захтијевале, показати у овој сили и на бојном пољу. Нема сумње, да наши поморски и војнички споразуми дају влади Вашега Величанства потпуну слободу и да су се Енглеска и Француска, у писмима г. Едуарда Греја и г. Камбона, обвезале само, да ће у случају ако прилике у Европи постану затегнуте, заједнички просудити опште стање ствари и потребу заједничког дјеловања. Но карактер интимности, који јавно мњење обје државе даје споразуму између Енглеске и Француске, увјереност с којом обје владе раде у корист очувања мира, и симпатије, које је Ваше Величанство увијек показивало према Француској, дају ми право да Вам отворено предочим моје утиске, који потпуно одговарају свијести владе француске републике и општему расположењу Француске.

Према томе, од данас ја држим, да једино од тона изјава и од начина рада британске владе зависи, најпослије, могућност, да се кон-

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

фликт мирно ријеши. Ми смо од самог почетка савјетовали нашим савезницима да буду умјерени, и они нијесу од тијех савјета одступили. Споразумно са краљевском владом, а ослањајући се на пошљедње савјете г. Едуарда Греја, ми радимо и даље у томе правцу. Но ако се сва усиљавања, да се ствар мирно ријеши, чине само од једне стране; ако Њемачка и Аустрија могу рачуначи, да Енглеска неће радити с нама заједно и тијем спекулисати; ако Аустрија буде и даље упорна у својим захтјевима. — онда никакав споразум између ње и Русије није могућ. Ја чврсто вјерујем да чим више Енглеска, Француска и Русија буду показивале јединства у својим дипломатским корацима, тим више има наде на очување мира.

Ваше Величанство! Опростите ми за овај мој корак, који је диктован жељом, да видим европску равнотежу коначно утврђену. Молим Ваше Величанство да вјерујете у моја најсрдачнија осјећања. Поанкаре".

Краљ Ђорђе одговорио је писмом из дворца Букингама од 19. јула 1914. г.

Писмо гласи:

„Љубазни и велики пријатељу. Веома високо цијеним осјећања која су Вас потакла, да ми напишете писмо у тако срдачном и пријатељском духу и веома сам Вам захвалан на тако искреном излагању Ваших погледа. Можете бити увјерени, да ме савремено стање Европе веома узнемирава и при влачи моју напрегнуту пажњу. Ја сам срећан, кад знам, да обје наше владе заједнички раде да се постигне мирно ријешење искрслих данас питања и био бих крајње задовољан, кад би се наша заједничка усиљавања увјенчала успјехом. Ја не губим наде, да ће се бура која изгледа тако близу, отклонити. Усхићен сам хладнокрвношћу коју показујете ви и ваша влада, уздржавајући се, да предузмете ванредне мјере на вашој граници и заузевши такво држање, које би се и најмање могло протумачити као изазивање. У личним мојим преговорима с Императором руским и њемачким усиљавам се, да нађем какав излазак, који би, у сваком случају, могао одложити рат, како би државе добиле времена, да хладно просуде стање ствари, које је створено. У томе правцу радићу непрекидно, док год буде наде на мирно ријешење конфликта. Што се тиче држања, које ће заузети моја држава, догађаји се тако брзо ређају, да је тешко предвидјети, што ће бити, али можете бити увјерени, да ће моја влада слободно и отворено просуђивати са г. Камбоном сва питања, која могу интересовати обје нације. Ђорђе, краљ и император."

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 5. марта. Изасланик Њ. Вел. Краљ Енглеске и Цара Индије г. ђенерал Пецет предао је данас у 11 и по часова прије подне Њ. Кр. Височанству Престолонаследнику Александру амблеме енглеског Бат-ордена првог степена и том приликом поздравио овим говором: „Височанство! По наредби Краља, мога Господара, част ми је предати В. Кр. Височанству орден Бата првога степена. У исто вријеме наређено ми је да изјавим колико Краљ високо цијени неизмјерне услуге које је великим побједама над Аустријанцима Ваше Височанство као Врховни Командант Српске Војске учинило општој ствари Савезних Народа, и да изразим дубоко дивљење које Његовом Величанству улива храброст српског народа".

Њ. Кр. В. Престолонасљедник Александар примајући орден благоизволио је захвалити се г. генералу овим ријечима: „Господине Генерале! Ја сам дубоко дирнут високом пажњом коју ми је указао Њ. В. Краљ Енглески одликујући ме орденом Бата првог степена, који сте ми Ви предали. То високо одликовање је још један нов знак симпатија Вашег узвишеног Господара и један нов доказ пријатељства Енглеске, које смо увијек врло високо цијенили и које нам је нарочито драгоцјено у садањем рату. Није потребно да Вам кажем г. Генерале, колико ми је драга ласкава оцјена Вашег Господара о значају и улози српске војске и српског народа у овом рату, и молим Вас да га увјерите да ће се горд ти што се боре поред тако храбрих Савезника као што су Ваши сународници. Сви Срби заједно са мном бориће се са истим одушевљењем до коначне побједе опште Савезничке ствари".

Послије предаје ордена у двору је био у част г. Изасланика интиман доручак.

Крагујевац, 5. марта. 3. марта прије подне водила се крваа артиљеријска борба код Биограда, у којој је наша артиљерија и овога пута показала с ју надмоћност. Дјејство непријатељеве артиљерије било је без икаква резултата и ако је непријатељ гађао из оруђа тежег калибра. У исто вријеме била је артиљеријска борба код Оршаве, гдје је наша артиљерија уништила знатан број чамаца прикупљених у Шакалском пристаништу и потопила један пристанишни мост код Оршаве. Тог истог дана око 8 часова у вече код Смедерева измијењено је неколико артиљеријских метака с непријатељем, али је и овдје непријатељева артиљерија брзо ућуткана нашом прецизном ватром.

Ниш, 5. марта. Бугарска Телегр. Агенција послала је страним листовима саопштење о стријељању 26 сељака из нове Србије, који су хтјели прећи у Бугарску. Бугарска Телеграфска Агенција извршење намјерно ствари и овога пута. Истина је у овоме: Чета бугарског војводе Јована Брго упсјела је да прије на српску територију и да у пограничним мјестима примора или наговори око 30 наших сељака да пријеђу у Бугарску, обећавајући новац, земљишта и ослобођење од војне обавезе. Кад је ова чета са сељацима хтјела прећи натраг у Бугарску, између наших караула Сиве Кобиле и Шитровог, била је примијећена од наших пограничних стражара. Довољно је навести само један факат. Сви бјегунци из наших нових крајева који су способни да носе оружје, узимају се у Бугарској одмах у војску без обзира на обећања да ће бити ослобођени војне обвезе, а о животу осталих најбоље казују они који се враћају својим кућама.

Ниш, 7. марта. Из Скопља је стигао овај телеграм о здрављу г-ђе Пецет: температура 37.9, пулс 96, дисање 20. Љекари су мишљења да је криза прошла. —

Ниш, 9. марта. Њ. Вис. Престолонасљедник Александар примиће данас у Крагујевцу генерала Пецета, изванредног изасланика Њ. Вел. Краља Ђорђа. На овом свечаном пријему генерал Пецет предаће Њ. Вис. Престолонасљеднику извјестан број енглеских ордена Св. Михаила и Св. Ђорђа ордена Бата, војних крстова и медаља.

Лондон, 3. марта. „Дели Телеграф" јавља из Пекига, да је Кина приликом посљедњих преговора дала Јапану право истраживања руда у Јужној Манџурији до 1917. год. Јапан на тај начин постаје најповлашћенији народ у Кини. Односно жељезничке пруге Киаочанг—Тунг, која треба да се веже са обалом Кореје долинама ријеке Тумена и Сунгари, Кина се позвала на Портсмутски уговор, према коме Русија и Јапан не могу да подижу страратегијске жељезнице кроз Манџурију. Увјеравају из добро обавијештених кругова, да је Јапан већ искрцао у Кини или да држи спремних за искрцавање 27.000 војника. Сазнаје се да је 27. фебруара искрцано 2.000 људи у Сабеко за Кину. Према другим вијестима авангарде двију дивизија укрцане су у бродове са непознатим опредјељењем. Предсједник Јаншикај изјавио је приватно пријатељима, да сматра ситуацију као очајну и да га преговори са Јапаном плаше, јер је Кина у њима дошла до крајњих граница попустљивости. Ако из пријетње Јапана Кини буде дошло и до искрцавања јаких јапанских снага, преговори ће се прекинути и Кина ће се ускоро обратити Енглеској предочавајући јој озбиљност тренутка.

Рим, 3. марта. Агенција Стефани јавља из Бенгаза: једна колона под водством једног потпуковника отишла је јутрос из Вуетина да растури знатан табор устаника, који су се утврдили код Гедабије. Та је колона наишла на устаничке групе у јачини од прилике 1000 људи, са два топа. Колона их је напала и нанијела им губитке: стотину мртвих и много рањених. Пошто је постигла свој циљ, колона се вратила. Италијански губитци износе 2 официра и 37 војника погинулих и 2 официра и 42 војника рањених.

Лондон, 3. марта. (Званични коминике). Према извјештају маршала Френча, британске су линије заузећем села Опинета, источно од Армантјера помакнуте у напријед за готово 300 метара на фронту од 750 метара. Борбе од 2. марта у области Невшапела биле су врло озбиљне. Одбијени су жестоки противнапади њемачки и заробљено је 612 њемачких војника. Непријатељ је наставио своје противнападе и сјутра дан, али није био у стању да поврати изгубљени терен. Од 25. фебруара ја овамо заробили смо укупно 2700 људи, од којих 30 официра. Ако је судити по броју њемачких лешева, остављених на бојном пољу, непријатељеви губитци не могу бити мањи од 17—18 000 људи. 1. марта у вече Њемци су заузели на јуриш неке наше ровове јужно од Сен Елоа. Послије жестоког бомбардовања и експлозије једне мине повратили смо јутрос највећи дио тих ровова. Енглески авијатичари бомбардовали су Дон и Дуе с добрим резултатима.

Берлин, 3. марта. Јављају из Бремена да је један амерички брод са три катарке, који је ишао из Њујорка у Бремен са товаром памука, потопљен.

Лондон, 4. марта. Консул Србије у Анверсу, г. Густав Антоан, држао је конференцију о српском народу. Да би притекао у помоћ фонду за помоћ Србима, предавач је говорио о духу независности и о љубави према свом огњишту. Предавач је затим говорио о српским женама и неизмјерним њиховим услугама у овом рату.

Париз, 4. марта. „Пти Паризијен" јавља из Мербурга, да је нађен енглески пароброд „Обенирен" оштећен и без посаде на широком мору. Код Мербурга пронашла га је једна француски торпиљерска флотила. Пошто су претходно залијепљени отвори, кроз које је протицала вода, пароброд је реморкиран у Шербург.

Лондон, 3. марта. Дели Њус јавља из Мадрида да су близу пристаништа Ферон таласи избацили на обалу многобројне лешеве од коња и стоке.

Рим, 3. марта. „Осерваторе Романо" доноси саопштење у коме се каже да је папа повјерљиво тражио од зараћених сила да неколико категорија интернираних цивилних лица буду пуштене на слободу и да се репатрирају. Папа је примио ову понуду.

Будим-Пешта, 3. марта. Предсједник турског парламента Халил бој стигао је овамо јуче и посјетио је предсједника министарства, подпредсједника парламента, затим је отпутовао за Беч одакле иде у Берлин.

Париз, 4. марта. Д-р Дилон телеграфише из Рима Дели Телеграфу да је обавијештен из аутентичног извора, да је Беч спреман да пристане на њемачке предлоге да се Италији понуде извјесни територијални уступци за осигурање њене неутралности. Међутим овдје се упорно вјерује да Беч не пристаје ни на какве територијалне уступке и да живо наставља своје војне припреме у Трсту и на италијанској граници. Приједлог књаза Билова сасвим је пропао, пошто није могао да задовољи националне тежње Италије у Јадранском Мору као и италијанске економске интересе у Малој Азији.

Париз, 4. марта. Њемачке интриге у Пекингу изазвале су сада озбиљан сукоб између Кине и Јапана. Кина, савјетована њемачким агентима, захтијева да јапанске трупе евакуишу Киао-чао и да се Кини прије свршетка рата врати она област коју су Јапанци освојили од Њемаца. У одговору на кинески захтјев Јапан је формулисао извјесне захтјеве економског реда у накнаду за повраћај те покрајине Кини. Кина је пристала да одобри Јапану продужење закупа Порт-Артура и опцију неких жељезничких пруга које имају да се саграде у Манџурији. Кина би жељела да спријечи Јапан да постане насљедник њемачког програма за проширење утицаја око Чанг-Тунга па до басена Јангче. Силе Тројног Споразума и Америчке Сједињене Државе прате са живим интересовањем започете преговоре између Кине и Јапана.

Лондон, 4. марта. Подводни бродови торпедирали су један енглески пароброд на обали Нортумберланда а један други брод на западној обали Ирланда. Овај други брод није потонуо.

Рим, 4. марта. „Idea Nazionale", према информацијама из римских политичких кругова, увјерава да Бугарска неће напасти Грчку. Послије њезине изјаве да остаје неутрална, нападај би био могућ, само кад би успјело предузеће у Дарданелима (?).

Рим, 4. марта. Тврди се да мисија Генадијева у Риму није имала никаква ресултата. Према томе, положај на Балкану остаје без промјене.

Лондон, 4. марта. Поводом путовања грчког принца Ђорђа у Копенхаген, „Daily Telegraph" каже да принц нема никакву мисију за Њемачку, него ће се само задржавати у Данској.

Рим, 4. марта. Данас је у Понтеону била свечана религиозна церемонија у покој душе краља Умберта.

Рим, 4. марта. Према званичном извјештају поднесеном у Скупштини о земљотресу у Марсици, има 30.000 мртвих у 382 оштећене општине.

Лондон, 4. марта. „Daily Telegraph" прима из Вашингтона да је њемачки амбасадор поднио Брајану своју версију о потопљењу „Фраја" од стране помоћне њемачке крстарице „Ајтела".

Рим, 4. марта. Мисли се да потопљење „Фраја" неће произвести затегнутост односа између Њемачке и Сједињених Држава.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE CETINJE

Рим, 4. марта. Лондонски комитет тражи 10.000 жена способних за помоћне послове у војсци, нарочито докторке и болничарке, затим оне које би биле тумачи, бициклисткиње, аутомобилисткиње и куварице.

Атина, 5. марта. Пригодом годишњице од смрти краља Ђорђа одржан је помен у катедрали. Присуствовале су помену цивилне и војне власти уз мноштво свијета.

Солун, 5. марта. Данас је даван годишњи парастос краљу Ђорђу у цркви Св. Ђорђа. Присуствовале су све цивилне и војне власти, општински часници, конзули и виђени грађани.

Атина, 5. марта. Турско-бугарска поштанско телеграфска конвенција примљена је јуче.

Копенхаген, 5. марта. Министар народне одбране, одговарајући парламенту у име владе на једну интерпелацију, изјавио је да се данска политика мора придржавати строге и непристрасне неутралности. Министар је тражио од парламента да потпомогне владине напоре.

Софија, 5. марта. Дирекција јавних дугова једним саопштењем извјештава да ће ускоро почети да исплаћује бонове од реквизиције чија цифра достиже сто милиона динара. (Службено).

Париз, 5. марта. Телеграм из Рима јавља, да је Цар Фрањо Јосиф одбио да уступи Тријент као компензацију за италијанску неутралност. Прошлог уторника Папа је примио у адијенцију аустро-угарског амбасадора, који је изјавио у име царево, да цар тежи да сачува територијални интегритет своје царевине. Измјена граница створила бу у *духу (!)* Монархову *одрицање на његово суверенство и на источну област, коју сада заузимају Руси.*

Послије аудијенције амбасадор је изјавио своју бојазан да су се изгледи на мир сада умањили и да рат пријети да се прошири у толикој мјери да ни једна европска земља неће више моћи сачувати неутралност.

Приједлог књаза Билова, да Тријент заузме Њемачка до свршетка рата и да га тада уступи Италији, сматра се као замка, у коју се Италија никад ухватити неће.

Цариград, 5. марта. Званичне новине објавиле су данас закон, који ступа у живот послије 15 дана о бављењу и путовању странаца у Турској. Тим се законом наређује, да странци по свом доласку имају да извијесте полицију, а они који већ живе у земљи, треба у року од два мјесеца да добију одобрење да могу живјети у земљи.

Лондон, 5. марта. Један њемачки подморски брод потопио је један енглески пароброд на ушћу Маса. Људство је спасено.

Лондон, 5. марта. Енглеска крстарица „Аметист“, која је учествовала у дарданелским операцијама, имала је губитак у људима: 23 погинула и 37 рањена.

Лондон, 5. марта. „Морнинг Пост“ јавља, да је њемачки подморски брод, који је потопио енглеску лађу „Нартдале“ прошле суботе, успио тек послије чатавог сата гоњења да торпедује тај пароброд.

Њујорк, 5. марта. Јављају из Вашингтона, да влада неће више примати ратна осигурања бродова.

Париз, 5. марта. Један Цепелин бацао је бомбе на станицу у Калеу; није било никакве озбиљније штете, осим што је убијено седам чиновника. У Шампањи Французи су постигли осјетне успјехе западно, сјеверно и источно од главице 196. Сјевероисточно од Менила одбијен је један непријатељски противнапад. Француски успјеси повећани су освајањем јаруге код коте 196. У правцу Босежура, у шуми Консанвоа, сјевероисточно од Вердена, отели смо два њемачка шанца, заробили војника. Код Хартмансвелеркопфа задобили смо нешто терена. Непријатељски губитци су врло велики и њихови шанчеви су пуни љешина. (Хавас.)

Цариград, 6. марта. Персијски кабинет поднио је оставку.

Париз, 6. марта. „Ехо де Пари“ јавља, да је књаз Билов понудио Италији цијелу горњу долину Адиђе у Тријенту са Мераном; затим долину Ајсака до Франценфеста, код Бриксена, и уз то предио Изонца с Горицом и Монфалконом код Трста. *Жељезничка пруга Салцбург-Трст, која везује Берлин са Трстом пролазила би онда преко италијанског земљишта испред и иза Горице. Стратегијским значајем ове пруге објашњава се то, што књаз Билов нуди, да се ово уступање изврши тек послије рата.* Исти лист спомиње да између Италије и Румуније постоји споразум, по коме су се обје земље обвезале да извијесте једна другу прије но што буду донијеле одлуку. По томе би Италија имала да извијести Румунију ако буде хтјела дискутовати предлог књаза Билова. У овом случају Румунија би одмах истакла своје захтјеве на Трансилвалнију.

Париз, 6. марта. Идуће сриједе под заштитом друштва Француске Алијанције одржаће професор Рајс предавање о аустријским свирјепствима у Србији. Листови објављују један телеграм из Дедеагача којим се јавља да турска штампа назива Генадијева издајником због његових русофилских изјава.

Париз, 6. марта. Белгијска војска наставља своје напредовање на Изеру. Артиљерија је гађала непријатељску комору на путу за Диксмид. Од Лиса до Оазе било је артиљеријске акције. Непријатељ је нарочито бомбардовао утврђени клин код Нотр-Дам-де-Лорет и села Серне и Марикур. Нема ничег новог у операцијама у Шампањи. У Лорени се води артиљеријски двобој. Један француски авијатичар бомбардовао је станицу Конфлану. (Хавас).

Копенхаген, 6. марта. Ускоро ће се одржати један велики њемачки ратни савјет код Лила гдје је већ стигао Кајзер са шефом штаба, да конферише с њемачким и баварским принчевима. Очекују се краљеви саксонски и виртенбершки. (Нар. извј.)

Ротердам, 6. марта. Њемачке подморске лађе гониле су два енглеска брода који су успјели да се овако спасу. Купетан једног брода изјавио је да је наишао на један подморски брод који својим размјерама премаша све енглеске подморске бродове.

Бриндизи, 6. марта. Ађутант краља Константина, пуковник Франгурис, стигао је у Бриндизи, на путу за Њујорк.

Копенхаген, 6. марта. Њемачка крстарица „Карлсруе“ потопљена је крајем јануара на американским обалама.

Рим, 6. марта. Поводом мјера за репресалије које је предузела енглеска и француска влада против њемачке блокаде, -- данска, норвешка и шведска влада упутиле су Енглеској једну колективну ноту.

Париз, 7. мерта. „Трибуна“ тврди да су Руси предузели офансиву на читавом фронту.

Из Берлина се потврђује да су Руси запосјели читав округ Мемела у Источној Пруској.

Рим, 7. марта. „Corriere della Sera“ пише да се Србија користи са периодом затишја да организује војску и да спреми за употребу отете аустријске топове и митраљезе, као и материјал који је примила из Енглеске. (Нар. извј.)

Лондон, 7. марта. „Иресистибл“ је из године 1897-8 и био је оружан са 4 топа од 305 m.m., а „Океан“ је из 1896-7 такође са 4 топа од 305 m.m. (Нар. извј.)

Париз, 7. марта. Једна француска оклопњача такође се кренула пут Дарданела да замијени потопљену оклопњачу „Буве“.

Рим, 7. марта. Јављају из Петрограда да су на источном фронту, усљед руског притиска и климатских прилика, Нијемци били приморани да се поново концентришу и да се знатно повуку.

Париз, 8. марта. „L' Echo de Paris“ објављује интервју који је дао Делбрик, заступник њемачког канцелара и министар унутрашњих дјела, шпанском публицисти Ибанезу де Риберу. Делбрик му је казао да је пруска влада била апсолутно ријешена да не учини икакве уступке социјалистичкој странци.

Париз, 8. марта. У сједници њемачког Рајхстага социјалистички посланици Ледебур и Либкнехт енергично су протестовали против мјера репресалија које су Нијемци почели да примјењују у Русији, и Либкнехт је то назвао актом варварства.

Париз, 8. марта. Католичке холандске новине „Тиц“ протестују против лажног описа пљачкања и харања у Лувену, који је изишао у њемачком листу „Düsseldorfer Zeitung“. Холандске новине полемишу са свима погрјешним представљањима и лажима у овом извјештају чеке тобожње анкете која носи званични карактер.

Париз, 8. марта. Њемачки рударски радници траже повећање наднице од 60 пфенига за ожењене људе, а 40 пфенига за нежењене ради тога што је живот поскупио.

Петроград, 8 марта. На источном фронту Нијемци су се под пресијом руском и усљед климатских околности осјетљиво повукли. „Трибуна“ каже да је сада јасно да су Руси предузели офансиву на цијелом фронту. Руска офансива је потврђена из Мемела и из Берлина гдје признају да су Руси поново заузели један њемачки округ.

Париз, 8. марта. Листови пишу са жаљењем о губитку трију савезничких бродова у Дарданелима, додајући да није могућно спровести овакву важну операцију без губитака и да су бродови старога модела употребљени само као постамент за артиљерију, јер усавршавања која су постигнута од времена њихова грађења, учинила су да су ови бродови у многом погледу заостали иза модерних јединица. Операције се продужују и ускоро ће бити срећно завршене.

Париз, 8. марта. Генерал Шерфие написао је у „Еко де Пари“ један чланак о аустро- српским операцијама, изводаћи овај закључак: „Сад се српска војска одмара на величанственим лаворима, али с будним оком. Она је превила своје ране, прибира снагу и врши реорганизацију. Она је готова за нову битку. Ја мислим да нема ниједне битке која је тако лијепа као што је била она на Руднику, јер је била потпуна, ако и није донијела Србији мир који је не одваја од њених великих савезника. Она је славно завршила своје операције. Слава и част храброј српској војсци! Србија може са поносом гледати у сјајну будућност која се отвара пред њеним надањима“. — „Фигаро“ објављује лијеп чланак од Виктора Берара под насловом „За Србију“, у коме се француска публика позива да даде прилог за српске рањенике и српску сиротињу.

Лондон, 8. марта. Јављају из Свакопунда да је јуче било огорчене борбе. Енглези су под руковођењем Ботиним отели Нијемцима два топа и заробили 20 војника.

Париз, 8. марта. Потврђује се да су ратни бродови „Квин Елизбет“, „Буве“, „Иресистибл“ и „Океан“ потопљени у Дарданелима од пловних мина. (Радиотел. извјештај.)

Рим, 8. марта. Јуче и данас ради рђавог времена није било никакве француско-енглеске акције у Дарданелима.

Париз, 8. марта. Телеграфишу из Париза да су ноћас 4 Цепелина летјела над Паризом, бацајући бомбе на улицу де Дам и на улицу де Лон, и близу западне станице. Остале бомбе су пале у кварту Неји, изазвавши пожар. Има много рањених.

Париз, 9. марта. У сједници њемачког Рајхстага од 7 марта, посланик Ледебур је храбро и енергично протестовао против забрањивања француског језика од стране њемачких власти у лоренским општинама гдје нико не зна њемачки.

Више француских јутарњих листова хвале га као и његовог колегу Либкнехта што су дигли у Рајхстагу огорчен протест против варварства њемачке врховне команде.

Париз, 9. марта. Према писању „Frankfurter Zeitunga“, у њемачком јавном мишљењу постоји у овом часу један велики покрет који непрестано расте, у корист мира.

Париз, 9. марта. Аустријска цензура забрањује новинама да коментаришу аустријско-италијанске односе. Тако аустријска публика живи у потпуном незнању о међународној ситуацији и о територијалним жртвама на које Њемачка приморава Аустрију да купи италијанску неутралност.

Париз, 9. марта. Швајцарске новине доносе да је било озбиљних инцидената, изазваних глађу, у Бечу. Аустријске власти биле су приморане да затворе двије стотине пекарница. Поскупљивање жита и меса узима огромне размјере. Извјестан број новина, нарочито „Neues Wiener Journal“ нападају жестоко владу.

Париз, 9. марта. Вриједност њемачке марке на американском тржишту непрестано пада.

Рим, 9. марта. Одржан је адмиралски савјет на оклопњачи „Сифрен“. Ријешено је да се предузме један рјешавајући напад против Дарданела. Јуче и данас. ради рђавог времена, није било акције. (Нар. извј.)

Париз, 9. марта. Г. Жан Херберт коментарише у листу „L' Echo de Paris“ забрану коју је донио швајцарски федерални савјет о куповању са ажијом златног и сребрног новца, чим су се Нијемци бавили на територију Швајцарске. — и истиче да Нијемци, мијењајући додавањем ажије њемачки папир за метал, у ствари спекулишу на то да ће њихов папир у будућности још више пасти и на тај начин се кладе на то да ће Њемачка бити потучена.

Париз, 9. марта. У листу „Le Petit Journal“. Г. Стефан Пишон пише о потоњем походу Цепелина на Париз и доказује потпуну војну бескорисност једног таквог акта.

Париз, 9. марта. У листу „Le Petit Journal“, Г. Стефан Пишон, изражавајући опште мишљење штампе, изјављује да губитци у дарданелском мореузу не представљају ништа што се није предвидјело и да не дају повода никаквој узрујаности, пошто су операције у Дарданелима ванредно тешке и компликоване, али да ће савезници пошто по то форсирати мореуз, и нико не може сумњати да неће у томе успјети. (Нар. извј.).

Рим, 10. марта. Према вијестима из Лондона, адмирали у Дарданелима држали су савјет на броду

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

„Сифрен“. Енглеска је равнодушно примила вијест о губитку трију бродова. Енглеска влада је ријешена да настави живу акцију у Малој Азији.

Париз, 10. марта. Од 4 Цепелина који су се били упутили према Паризу, 2 су била приморана да се врате, а два друга, погођена метцима, летјели су над сјеверозападним предграђима, бацивши неколико бомби, и онда се удаљила. Штета је незнатна.

Лондон, 10 марта.. Адмиралитет јавља да је рђаво вријеме спријечило операције у Дарданелима и да су хидропланска извиђања немогућа. (Радиотел. извјештај.)

Рим, 10. марта. Између дарданелског мореуза и Тенеда има 50 ратних и превозних бродова.

Рим, 10. марта. *Као што јавља дописник „Дели Телеграфа“ из Булоњ-сир-мер, баварски насљедник је тешко рањен.*

Рим, 10. марта. Парламенат је ради ускршњих празника одложен до 25. маја.

Рим, 11. марта. Француско-енглеска флота крстари у водама Смирне.

Акција у Дарданелима била је прекинута ради рђава времена.

Изгледа да су савезници заузели Чанак-Кале. (Нар. извј.).

Сиракуза, 11. марта. *Три нове француске оклопњаче прошле су овуда и отиловиле пут Дарданела.* (Нар. извј.).

Рим, 11. марта. *Цепелини су бомбардовали предграђе Монтмартр у Паризу.* (Нар. извј.).

Данашња руска војска

Дандањи више нико не сумња у вриједност руске војске: војске, која је, и ако подлегавши, записана златним словима у аналима Мукдена и Порт-Артура, и заслужила опште уважење, па ипак сви не знају, какво је дјејство те војске.

Русија је у манџурској војни по скупу цијену стекла искуство, којим се умјела богато користити.

Већ је прошло десет година, пуних десет година проучавања, прибраности и строгог вјежбања којем се може подвргнути једна војска, тако да су данас Руси својој легендарној храбрости придружили и гвоздену дисциплину и најмодерније наоружање.

Многи су били узроци оној несрећној војни у Манџурији: јер поред недостатка у саобраћајним путовима и преносним срествима и у даљини центра за опскрбљавање, и поред апсолутно недовољне припреме за рат, послије војне од 1877. године Русија се била успавала на својим ловорикама и студије њена ђенералштаба нијесу се биле одмакле од система употребљених под Плевном и Севастопољем; официри су одлазили у рат са осмијехом пуним сажаљења на уснама спрам својих непријатеља — оних „ситних осица“, како су називали Јапанце, које су поуздано мислили да ће уништити и презирали их из дубине душе — али нам историја показује да нема у рату ничега штетнијег од оваких осјећаја, који у опште потичу из слабог познавања непријатељеве спреме; а војници сами били су људи позвани са њихових њива без икакве претходне вјежбе и војничке спреме. Сами пак официри бијаху мишљења да није потребно да војници познају ратну вјештину, да је у данашњем рату бескорисно тачно гађање, и друго што шта. што је плаћено доцније по цијену крви. Осим тога војску је морио бич алкохола.

Данас се све то сасвим измијенило; послије недаће од 1904. год. извршена је радикална реформа, при чему се уложило пуно енергије и истрајности.

Забрана алкохолних пића војницима кад су у служби, имала је одмах добротворног утицаја; затим војска би обновљена и подмлађена у вишим чиновима и ђенералштабу; побринули су се боље за образовање официрског хора и дандањи ни у којој држави није официр подвргнут онако тешком животу као што је руски официр.

Његово васпитање почиње у војним колежима већ од седам година и добија први чин тек послије дванаестгодишњег учења, спреме, челичења и практичног вјежбања. Производство бива на великим маневрама, које су у Русији честе, пошто учествују на самим маневрима и покажу довољно спреме. Од тада за младог официра настаје живот пун великог пожртвовања и врло строге дисциплине. Он се у далеким центрима, који су по некад одвојени од осталог свијета, искључиво занима васпитањем и обуком регрута, која тражи више мјесеца непрекидног и напорног рада; неписменост и алкохолизам нарочито су живе ране које официр мора чврстом и очинском руком лијечити. И на тај начин скоро сав живот официров тече у друштву са његовим људима, којима се увијек обраћа ријечима „моја дјецо“.

Пространство царевине, разноврсност земљишта, клима и даљина граница приморавају трупе на врло тежак живот у по готово неприступачним крајевима на непрестано кретање и на брзу припрему, тим прије што су честе побуне и раздори међу пограничним племенима, унутрашњи штрајкови и у најудаљенијим областима, земљотреси, епидемије, поплаве и пожара; и војник увијек мора бити будан и спреман, увијек први у опасности, у непрекидном кретању, те је подвргнут челичењу коме нема равна, у толико више што се он мора кретати у врло пространим крајевима, пустим и дивљим, у којима по некад не само нема жељезница, него чак ни обичних друмова.

Из оваког стања ствари потиче она његова легендарна издржљивост у напорима, она његова храброст и усљед осјећања религиозног фатализма она његова равнодушност спрам смрти, које га особине, уз оданост своме Цару и Господару, чине најпоузданијим ратним оруђем.

Он је сад постао најбољи стријелац и савремени топџија; његово оружје јесте најновије конструкције; особито артилерија његова страшна је по својој модерности и многобројности. Ових посљедњих година подигнуте су многе радионице разноврсног оружја, топова и муниције, нарочито оне у Риги.

Што се тиче оне страшне силе козачке — 732.000 људи — која је у манџурском рату била по готово само једна дивља хорда, дандањи сачињава добро уређене и извјежбане корпусе, који показују да дандањи коњица умије вршити безброј других услуга а не само јуришати, и ако херојски, против артилерије са једним оружјем: истргнутом сабљом или копљем у руци.

Све ове чињенице, које су изван Русије врло слабо познате, чине да се о руској војсци још говори као о неком болеснику, као о некој неорганизованој цјелини; али она пространа и комплексна мобилизација која је извршена за непуних двадесет дана морала би опоменути свакога да Рус није непријатељ са којим се има шалити; јер његова војска, која бројно надмаша сваку другу војску, заиста није слабија од осталих ни по својој модерности, ни по својој организацији.

Т. Коблишка.

Дневник

Оболио. Г. Саво Вулетић, министар унутрашњих послова, оболио је од инфлуенце, усљед чега је потоњих дана спријечен да долази на дужност.

Пад Пшемисла. Весели глас о паду Пшемисла раздрагао је сву нашу отаџбину. Радосна вијест, чим је примљена, била је одмах телеграфски саопштена преко команда одреда војсци и по унутрашњости народу преко полициских власти. Свуда је изазвала неописано одушевљење. Још кад су стигли нови гласвои о огромном броју заробљеника и ратног плијена, који је пао у руке славодобитне руске војске, народна радост дошла је била до врхунца. Из разних крајева и свијех мјеста по унутрашњости добијамо извјештаје, да је поводом пада Пшемисла било велико народно весеље. Особито је било значајно у Никшићу. Пад Пшемисла поздрављен је са свијех наших положаја и утврђења топовском паљбом. Наша пријестоница и у овој прилици претходила је лијепим примјером. Јуче у 11 часова прије подне у саборној манастирској цркви служено је свечано благодарење. Присуствовао је Његово Величанство Краљ у свечаном одијелу са скупоцјеном палицом маршала руске војске у десници. Присуствоваху господа министри, господа дипломатски представници савезничких народа, руски војни агент г. генерал Потапов, шеф Врховног Штаба г. генерал Јанковић са господом официрима из Врховне Команде, државни великодостојници, чиновништво и грађанство оба пола. Свршетак благодарења поздрављен је пуцањем из топа са „Табје“.

Пјегави тифус. Ова опака и веома опасна заразна болест, коју су Аустријанци пренијели у Србију, пријешла је и у Црну Гору. Има је већ у Пљевљу, у Пећи и Ђаковици. Постоји озбиљна опасност њеног даљега ширења како у војсци, тако и у народу. Краљевска Влада предузела је све потребне мјере за сузбијање и ограничавање те болести, којој данашња медицинска наука још не зна средства за поуздано лијечење. Подручне власти енергично ће са своје стране чинити све што им буде наређено. Али то није доста. Потребно је да и сам народ помаже слиједујући упуствима. И овдје, у пријестоници, и по свијем већим мјестима по унутрашњости, образују се одбори од љекара и угледних грађана и људи из народа, који ће се држави ставити на расположење својим услугама, својим савјетима и обављештавањем народа, како ваља да се чува, како да врши санитетске наредбе. Угледајмо се у томе погледу на Србију, у којој је од министра и љекара, па до потоњега сиромашка све скочило на ноге у борбу са том опаком заразом. Кад се има у виду чињеница да у Србији близо 12.000 војника леже по болницама од те болести и да их је преко 4000 помрло, тек тада се може оцијенити какве су страховите њене посљедице. Дакле сви сложно на посао, јер нам је сад више него икад скуп живот свакојега борца за слободу Домовине!

Цетињском Одбору за пребјегле породице. Приложиже: *Општина вароши Цетиња,* перп. *1.000 (једну хиљаду);* г. *Н. Н.* перп. *245 (двијесточетрдесет и пет)* као попуњену награду; г. *Боро Ђурашковић,* предсједник општине у Драчу перп. *50 (педесет).*

Свима прилагачима Управни Одбор изјављује најтоплију благодарност, истичући с посебним уважењем прилог Цетињске Општине, која је и до сада својом прикладном пажњом помагала Одбор у извршењу великог народног задатка.

На својој сједници од 8. марта Одбор је ријешио да се уочи у. скршњих празника упути *Никшићком Одбору* перп. *2.500 (двије хиљаде и пет стотина)* с тим, да се та сума раздијели међу 100 најоскуднијих избјеглих породица у том крају; исто тако вотирао је Одбор *500 (пет стотина)* перп. исту свр. *Подгоричком Одбору*, а једнаку суму одредио и за избјегле породице на Цетињу.

Други дан Ускрса Одбор ће пр. редити у Зетском Дому *Другу Д. бротворну Забаву* у корист преб. лих породица, на којој ће уз з. бавни дио бити и вучење добро. ворне лутрије.

† Поп Саво Чукић. 9. фебруара т. године преминуо је на Андријевици ч. стити старина и примјерни слуга Бож. јега одтара поп Саво Чукић у својој 7. години. — Покојни поп Саво, по св. раду и животу, спада несумњиво у р. оних старих Црногораца, који се, уз к. кос тешким приликама онога времен. са беспримјерном истрајношћу и ене. гијом, херојски борише за читаво по. вијека за спас и ослобођење своје т. тлачене браће. Још од чувене невесињс. пушке, када је као млад свештеник . будући му је од турске тираније пр. тила опасност — избјежао са поро. цом из Доње Ржанице, која онда бија. саставни дио турске царевине, покој. је, учествујући у свима ратовима и б. рећи се храбро и јуначки, дао дивн. примјера о свом пожртвовању и жарк. родољубљу, који нама, млађима, могу. углед послужити. И својим свештен. ким радом, који је примјерно и с похв. лом вршио више од 50 година, пок. п. Саво достојно се одужио Отаџбини. Пријестолу, те његова племенита ду. може спокојно уживати заслужено рајс. насеље.

Колико је покојник омиљен и пошт. ван био код народа, најјасније се ма. фестовало при његовом погребу, гдје. бијаше — и поред прилика у којима. налазимо — окупила велика маса нар. да да своме старом јунаку и свештен. каже посљедње „због“. Поред тога п. којникова породица добила је из св. крајева Црне Горе и од најугледни. личности више од 200 телеграфских. писмених саучешћа, међу којима су н. рочито дирљива она, његових другова. старих ратника.

На гробу се је г. свештеник Видак М. ћовић опростио са покојником лијепи. дирљивим говором. **Андријевчанин**

† Митар Крстов Мартиновић. Пи. нам са Браића: Дан 1. т. м. остаће. дуго времена у тужној успомени у ово. крају, јер је тога дана предато цр. земљи тијело нашег дичног старјешин. и пл. капетана Митра Крстова Мартин. вића. Покојник је рођен 1833 године. Браћа Браићи, поштујући врлине поко. никове нијесу могли наћи од њега б. љег капетана племена Браићског; а к. остале пак његове браће Приморца и Ц. ногораца оставио је врло лијепу успо. ну. Радио је; мучио се; трудио се те д. вријеме, да преда своју душу ономе, к. му ју је и дао. Жалећи његову смрт. мило нам је, што је дочекао час да в. ди ослобођење — оно ослобођење к. је он са његовим друговима увијек жел. дочекати те је 1869 и на Суторман. триотизам свој потврдио. Молимо п. благога Творца, да његову племениту ш. шу прими „во мјестје идјеже просвјеш. јет свјет лица Божија“, и да му буде л. црна земља, коју је до задњег часа на. ћим жаром љубио. **М.**

Благородство омладине. Ученици. разреда мушке и IV. разреда женске. дашње основне школе скупили су м. се и предали разредном учитељу 72 п. пера, да се најсиромашнијима учениц. цама ова два разреда купи одјећа и. бућа испред ускршњих празника. При. жише ови ученици-це: Ученици III. разр. мушке школе: Васо Мартиновић перп. Вукашин Вукотић 10, Вујадин Татар. Михаил Ђурашковић 4, Мирко Вукоти. Ученице IV. разреда женске школе: Б. сиљка Пламенац 10, Станка Бурић. Ана Пејовић 10, Маре Милић 3, Зо. Госнић 3, Бојана Ђурђевић 2, Ву. Хајдуковић 1, Јованка Николић 1, А. Церовић 1.

Иницијатива код ученика-ца ова. разреда потекла је из методске обр. чланка из читанке: „честити другов. Ова примјер, као веома лијеп, а мо. и један од првих код нас, гдје богат. ученици-це наших основ. школа пот. мажу своје најсиромашније другове. љежимо са жељом да се и други бога. ученици-це угледају на своје „чест. другове“.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNOGORE CRNOJEVIĆ

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник проф **Јован Николић.**